

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (L. Lavric)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (M. Guzun, L. Pruteanu, V. Buhnaci)

Î N C H E I E R E

30 octombrie 2019

mun.Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Oleg Sternioală
Dumitru Mardari
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Oleg Bădărău împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova privind repararea prejudiciului moral și material cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale instanțelor judecătorești, împotriva deciziei din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 20 februarie 2018 Oleg Bădărău a depus cerere de chemare în judecată, ulterior concretizată, împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova privind repararea prejudiciului moral și material cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale instanțelor judecătorești.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, prin ordonanța procurorului secției exercitarea urmăririi penale pe cauze excepționale a Procuraturii Generale a RM, Cociu Lilian, a fost pornită urmărirea penală pe faptul că, dînsul, începând cu luna aprilie 2012 a organizat și condus cu acțiunile unui grup criminal organizat din care făceau parte Bozari Arcadie, Bădărău Oleg, Bahnar Valeriu și Perju Victor, cu care printr-o înțelegere prealabilă, împărțind rolurile între ei, din interes material s-au organizat în scopul deposedării bunurilor în proporții deosebit de mari.

Având intenția de a-1 deposeda pe cet. Preanicov Serghei de SRL „Aser-Computer” pe care o administra în 2012, motivând că are capacități de administrator, fiind anterior lucrător în poliție, dispune de cunoștințe în organele de drept ce va înlesni considerabil activitatea societății și va rezolva toate problemele iscate cu organele de control, ducându-l în eroare pe Preanicov Serghei precum că SRL „Aser-Computer” are probleme cu organele de drept, care i-a sechestrat 57 tone de metal, i-a propus să înregistreze societatea pe numele său, ceea ce Preanicov Serghei a refuzat categoric.

La 05 iulie 2012, în jurul orei 14.00, el împreună cu toți membrii grupului criminal organizat au pătruns pe teritoriul SRL „Aser- Computer” și l-au maltratat pe Preanicov Serghei pricinuindu-i leziuni corporale ușoare, cerând ca să înregistreze întreprinderea pe el. Acțiunile sale au fost calificate în baza art. xxxxxxx CP.

La 13 septembrie 2012, a fost reținut pe un termen de 72 de ore, din existența temeiurilor de a presupune că se va sustrage de la urmărirea penală, va împiedica aflarea adevărului și va săvârși alte infracțiuni. Tot în această zi în privința sa, a fost aplicată măsura preventivă arestul pe un termen de 30 de zile.

La 10 octombrie 2012 prin încheierea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău termenul arestului preventiv a fost prelungit cu 30 de zile.

Prin încheierea din 09 noiembrie 2012 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, termenul de menținere sub arest a fost prelungit cu 20 de zile. Judecătoria Botnica, mun. Chișinău la 28 noiembrie 2012 a admis integral demersul procurorului și a prelungit arestul preventiv pe un termen de 90 de zile.

La 26 ianuarie 2013, Judecătoria Centru, mun. Chișinău prin încheierea pronunțată a dispus înlocuirea măsurii preventive arestul în privința sa cu liberarea provizorie sub control judiciar, eliberându-l de sub arest.

A susținut că, în perioada desfășurării urmăririi penale și parțial a cercetării judecătorești, a fost sub arest fiind privat de libertate pe un termen de 135 de zile.

Astfel, prin sentința din 10 martie 2016 a Judecătoriei Centru mun. Chișinău, fiind învinuit de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. xxxxxCP, a fost achitat.

Sentința din 10 martie 2016 a fost contestată cu apel de către acuzatorul de stat, Cociu Lilian.

La 31 mai 2016, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat încheierea prin care soluția instanței de fond de achitare, a fost menținută.

Curtea Supremă de Justiție prin decizia din 28 martie 2017 a respins recursul ordinar declarat de Procuratură împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău și a menținut hotărârea contestată.

Prin urmare, hotărârea devenind irevocabilă, fiind achitat și eliberat de răspunderea penală, iar acțiunile de urmărire penală săvârșite de organul de urmărire penală și de procuror au fost ilicite. Prin aceste acțiuni ilicite, i s-a pricinuit un mare prejudiciu moral și material, făcând trimitere la Legea 1545 din 25 februarie 1998 în acest sens.

A indicat că, prin sentința de achitare irevocabilă s-a stabilit lipsa vinovăției sale în săvârșirea infracțiunii imputate or, lipsa componentei de infracțiune urma să fie percepută de organul procuraturii la faza inițială de pornire a cauzei penale cu atât mai mult că cauza a fost pornită și acțiunile de urmărire penală au fost îndeplinite de un procuror al Procuraturii Generale pentru cazuri excepționale (Cociu Lilian) care special pregătit pentru examinarea crimelor de rezonanță.

A susținut că la acel moment exercita funcția de primar al sat. Bahmut, raionul Călărași, ales prin vot direct de locuitorii satului. Avea o reputație ireproșabilă, se bucura de mare stimă și respect în fața alegătorilor. Mai mult de 20 de ani și-a făcut serviciul în Ministerul Afacerilor Interne, a deținut diferite funcții de comandă, era locotenent-colonel de poliție în rezervă, din prima zi a conflictului militar din stânga Nistrului, a luptat în componența brigăzii (pe atunci legendare) de poliție cu destinație specială „Fulger” ajungând în componența brigăzii până la funcția de șef-adjunct al brigăzii „Fulger”. De asemenea, a fost decorat cu cea mai înaltă distincție militară ordinul „Ștefan cel Mare”, deținător al mai multor medalii, ordine și distincții de stat

obținute pentru lupta ireproșabilă cu criminalitatea, căsătorit, la întreținere are mama, locuitoare a sat. Bahmut, pedagog emerit al Republicii Moldova, care a învățat 40 de promoții de elevi în sat. Bahmut.

Toate aceste circumstanțe nu numai că nu l-au pus în gardă pe procuror, ci din contra ignorând orice prevedere legală, prezumția nevinovăției, cu contribuția Procuraturii Generale în instituțiile mass-media erau difuzate la știri „Primarul-conducător al unui grup criminal organizat”, „Gruparea criminală imobilizată” și altele.

La finalul urmăririi penale, la 23 noiembrie 2012, Procuratura Generală cu participarea nemijlocită a Procurorului General, Zubco Valeriu, a organizat o conferință de presă la un post național de televiziune, unde procurorul Cociu Lilian a raportat despre terminarea urmăririi penale în privința lui Bădărău Oleg, organizator și conducător al unui grup criminal organizat care se ocupa cu șantajul și tortura oamenilor, dobândindu-le în așa mod proprietatea. Acestea și alte acțiuni ale organului de urmărire penală au adus la distrugerea morală a lui și a membrilor familiei.

A solicitat încasarea din contul statului suma 3 000 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, cheltuielile de asistență juridică suportate pe parcursul examinării cauzei penale în suma totală de 27 000 de lei, cheltuielile de asistență juridică în prezenta cauză în mărime de 5000 de lei. De asemenea a solicitat compensarea salariului de care a fost privat pentru perioada a 115 zile cât sa aflat în arest, în sumă totală de 13 752,18 de lei.

Cu referire la cuantumul salariului solicitat, reprezentantul reclamantului a explicat că la momentul reținerii Oleg Bădărău exercita funcția de primar s.Bahmut. raionul Călărași, iar potrivit fișei informative eliberate de Primăria Bahmut salariul net încasat de reclamant constituia 2996,18 de lei. Pentru luna septembrie 2012 reclamantului nu i s-a achitat salariu în mărime de 1767,64 de lei, iar pentru lunile octombrie - ianuarie 2013 inclusiv, Oleg Bădărău urma să încaseze salariu în mărimea totală de 11 984,72 de lei, în total pentru perioada solicitată 13 752,18 de lei.

Prin hotărârea din 03 septembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Oleg Bădărău împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova privind repararea prejudiciului moral și material cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale instanțelor judecătorești.

S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Oleg Bădărău prejudiciul material în mărime totală de 40 572,18 de lei, compus din 27 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate în cauza penală și 13 752,18 de lei cu titlu de salariu neachitat în perioada septembrie 2012 – ianuarie 2013 și prejudiciul moral în mărime de 80 000 de lei.

S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Oleg Bădărău cheltuielile de asistență juridică în mărime de 5000 de lei, în rest acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

Prin decizia din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova.

S-a admis apelul declarat de Oleg Bădărău.

S-a modificat hotărârea din 03 septembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, prin majorarea sumei încasate din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Oleg Bădărău de la 80 000 de lei pînă la 200 000 de lei, cu titlu de prejudiciul moral cauzat prin încălcarea termenului rezonabil de judecare a cauzei.

În rest, hotărârea din 03 septembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, s-a menținut fără modificări.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că potrivit materialelor cauzei se denotă incontestabil faptul că, Oleg Bădărău este în drept de a pretinde la repararea prejudiciului cauzat în urma acțiunilor ilegale ale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești.

A menționat că instanța de fond corect a apreciat temeinicia acțiunii, însă incorect a determinat mărimea compensației pentru prejudiciul moral cauzat lui Oleg Bădărău, ca urmare a acțiunilor ilegale a organului de urmărire penală. Or, din studiul înscrisurilor anexate la dosar rezultă incontestabil faptul că, lui Oleg Bădărău i-au fost cauzate suferințe psihice, prin faptul că a fost atras la răspundere penală pentru săvârșirea unei infracțiuni pentru care legea penală prevede inclusiv pedeapsa cu închisoare pe un termen de pînă la 13 - 15 ani. Suferințele psihice suportate de către Oleg Bădărău se manifestă și prin faptul că acesta a fost atras la răspundere penală pentru acțiuni în care nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

Fapta incriminată lui Oleg Bădărău - art. xxx Cod penal, calificată ca infracțiune deosebit de gravă, care prevede în exclusivitate pedeapsă sub formă de închisoare, rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea lui - cazul fiind larg mediatizat, inclusiv cu publicarea imaginilor video și foto, durata urmăririi penale și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată - 4 ani și 7 luni (13 septembrie 2012 -27 martie 2017), deținerea în arest preventiv pe un termen total de 135 de zile, natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei reclamante care la momentul reținerii exercita funcția de primar al s.Bahmut, anterior deținând pe parcurs de mai bine de 20 ani diverse funcții în Ministerul Afacerilor Interne, fiind decorat cu ordinul „Ștefan cel Mare”, fiind deținător a mai multor distincții de stat.

Prin urmare, apreciind în ansamblu circumstanțele speței și având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, natura dreptului lezat, caracterul și gravitatea suferințelor suportate, statutul social al persoanei, durata urmăririi penale și examinării cauzei, aplicarea măsurii preventive sub forma arest preventiv, ulterior înlocuirea măsurii preventive sub formă de arest cu liberarea provizorie sub control judiciar, instanța de apel a constatat existența motivelor întemeiate de a acorda cuantumul prejudiciului moral în sumă de 200 000 de lei, care în opinia instanței de apel poate fi considerată ca o compensare ce ar aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate - Oleg Bădărău.

Totodată, mărimea compensației solicitate spre încasare de către Oleg Bădărău cu titlu de reparare a prejudiciului moral în sumă de 3 000 000 de lei, este una excesivă, motiv din care nu poate fi satisfăcută integral.

A constatat că, instanța de fond corect a încasat din contul bugetului de stat în beneficiul lui Oleg Bădărău salariul neachitat în sumă 13 752,18 de lei. Or, la momentul reținerii la data de 13 septembrie 2012, Oleg Bădărău exercita funcția de primar al satului Bahmut, raionul Călărași, iar potrivit informației eliberate de Primăria Bahmut, salariul net lunar achitat lui Oleg Bădărău constituia suma de

2996,18 de lei. Pentru luna septembrie 2012 salariul neachitat reclamantului constituia 1767,64 de lei, iar pentru lunile octombrie - ianuarie 2013 inclusiv - 11984,72 de lei, în total salariul neachitat reclamantului în perioada raportată constituind suma de 13 752,18 de lei.

Din materialele cauzei rezultă că, Oleg Bădărău a beneficiat de asistență juridică calificată acordată de către avocații Josan Dumitru și Bălan Angela în baza contractelor de asistență juridică, în cadrul dosarului penal. Iar, potrivit bonurilor de plată Oleg Bădărău a achitat suma de 27 000 de lei. Prin urmare, raportând cele descrise la dispozițiile normelor legale citate supra și principiile CEDO, prima instanță corect a acordat suma de 27 000 de lei pentru cheltuielile suportate la examinarea cauzei penale și suma de 5000 de lei pentru examinarea cauzei civile, or, cheltuielile de judecată pentru acordarea asistenței juridice în cadrul dosarului penal și în prezenta cauză, au fost reale, necesare și rezonabile pentru efectuarea actelor procesuale efectuate.

Instanța de apel a atestat că motivele de casare invocate în cererile de apel de către reprezentanții apelanților Ministerul Justiției, Ministerul Finanțelor și Procuratura Generală nu și-au găsit confirmare în cadrul examinării apelului, iar instanța de fond a asigurat disponibilitatea, contradictorialitatea și egalitatea în drepturi a apelantei-pârte, ce constă în posibilitatea de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecății, precum și de drepturile procedurale, de asemenea și de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, prin urmare fiind respectate prevederile art. 26 și art. 27 Codul de procedură civilă.

La 26 iulie 2019 Ministerul Finanțelor a Republicii Moldova a declarat recurs prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond cu pronunțarea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii.

În susținerea recursului a indicat prevederile art. 432 alin. (2), lit.c), alin. (4) Cod de procedură civilă.

În motivarea recursului a menționat că prin actele de dispoziție ale instanțelor de judecată, nu a fost argumentată și justificată suma de 200 000 de lei care a fost dispusă cu titlu de prejudiciu moral, instanțele interpretând eronat dispozițiile legii materiale și procedurale. La caz nu au fost administrate probe suplimentare prin care se poate înțelege că prejudiciul moral trebuie în mod obligatoriu evaluat la suma de 200 000 de lei, iar prin dovezile acceptate de instanța de fond, reclamantul nu a confirmat că a existat prejudiciu moral ca atare. Astfel, mențiunea instanței de a încasa din contul bugetului de stat suma de 200 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral s-a întemeiat pe prezumții reținute cu încălcarea reglementărilor art. 240, 241 Cod de procedură civilă.

A susținut că Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova este în imposibilitate de a proba lipsa suportării de către reclamant a prejudiciului moral, atâta timp cât nu a fost probată existența prejudiciului moral or, apriori nu se poate constata lipsa a ceva ce nu există.

A invocat că cheltuielile de asistență juridică au fost apreciate exorbitant de primele instanțe, fără a reflecta motivele concluziilor sale privind admiterea probelor care ar preciza unele aspecte ca, numărul contractului de asistență juridică, numărul și seria bonurilor de plată cărora a fost efectuată plata pentru serviciile avocatului, dacă acestea corespund cu cauza judiciară în care s-a făcut reprezentarea.

La 31 iulie 2019 Ministerul Justiției a Republicii Moldova a declarat recurs prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel și a hotărîrii instanței de fond cu pronunțarea unei hotărîri noi de respingere integrală a acțiunii, ca fiind neîntemeiată.

În susținerea recursului a indicat prevederile art. 432 alin. (1), (2), lit.c) Cod de procedură civilă.

În motivarea recursului a menționat că instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia hotărîrii primei instanțe eronat a interpretat dreptul material care reglementează aprecierea prejudiciului material și moral.

A indicat că constatarea de către instanța de apel a încălcării termenului rezonabil de judecare a cauzei penale în temeiul legii este inexplicabilă. Or, ultimul act judecătoresc de dispoziție la caz este decizia Curții Supreme de Justiție din 28 martie 2017, respectiv, o asemenea pretenție împotriva statului urma a fi înaintată în decurs de 6 luni de la intrarea în vigoare a acestei decizii, adică pînă la 28 septembrie 2017.

A susținut că prejudiciul moral acordat de instanța de fond ar fi exagerat și inexplicabil. De altfel, existența prejudiciului considerabil presupune două elemente ce urmează a fi constatate, însăși existența prejudiciului și caracterul considerabil al acestuia. Din materialele dosarului se constată însă că nu au fost prezentate probe veridice, admisibile, pertinente și concludente care să confirme faptul prejudicierii considerabile a acestuia. Instanța de judecată la stabilirea sumei prejudiciului moral în cuantum de 200 000 de lei, nu a aplicat corect criteriile de stabilire a prejudiciului moral or, prejudiciul moral urmează a fi privit ca o compensare și nicidecum ca obținerea unor foloase necuvenite.

A indicat că din materialele cauzei rezultă că măsurile procedurale întreprinse de organul de urmărire penală și de instanțele judecătorești nu au fost declarate ilegale. Reclamantul nu a contestat măsurile preventive aplicate, acceptând în mod tacit efectele acestora. În privința reclamantului au fost întreprinse doar măsuri procesuale legale care erau prevăzute de legislația procesual penală și care urmau de a fi întreprinse pentru cazul de infracțiune săvârșirea căreia era imputată acestuia.

A menționat că reclamantul nu a probat faptul că informația privind învinuirea sa a avut o rezonanță în societate, a fost discutată activ de către societate și a avut un impact negativ asupra sa sau asupra poziției sale sociale.

A susținut că instanța de judecată în admiterea acțiunii privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică nu a justificat soluția or, reclamantul nu a prezentat decât bonurile de plată a serviciilor de asistență juridică.

La 30 august 2019 Procuratura Generală a Republicii Moldova a declarat recurs prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel și a hotărîrii instanței de fond cu pronunțarea unei hotărîri noi de respingere integrală a acțiunii.

În susținerea recursului a indicat prevederile art. 432 alin. (1), (2), lit.b), c) Cod de procedură civilă.

În motivarea recursului a menționat că instanțele ierarhic inferioare au aplicat eronat normele de drept material ce țin de încasarea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

A susținut că reclamantul nu a fost atras la răspundere penală și nici nu i s-a acordat statutul de condamnat, fiind doar în calitate de învinuit/inculpat de comiterea unei infracțiuni în baza probelor acumulate în cadrul urmăririi penale or, la caz în privința reclamantului nici nu a fost emisă vreo sentință de condamnare.

Astfel, prezenta acțiune civilă este neîntemeiată, or nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea statului. Așa fiind, pentru a pretinde repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, în primul rând urmează să existe acest drept, fapt ce nu este aplicabil prezentului litigiu.

A indicat că reclamantul nu a prezentat probe justificative care ar demonstra prezența unor suferințe cauzate or, toate argumentele invocate întru motivarea pretenției de încasare a prejudiciului moral, poartă un caracter declarativ, formal, fără a dispun de careva suport probatoriu și legal.

A menționat că la aprecierea costurilor și cheltuielilor judiciare instanțele au ignorat aplicarea celor două principii de bază și anume: costurile și cheltuielile urmează a fi în modul corespunzător probate, prin documente de plată sau prin prezentarea descifrării pe ore a lucrului avocatului și tarifele aplicabile; cheltuielile trebuie să fie rezonabile ca quantum și necesare pentru proceduri în speță. Astfel, sumele acordate cu titlu de cheltuieli de asistență juridică de către instanța de fond sunt exagerate și nerezonabile.

A concluzionat că instanțele de judecată la examinarea cerințelor reclamantului, au atribuit în beneficiul reclamantului cu titlu de prejudiciu moral o sumă exorbitantă, în mod vădit disproporționată cu realitatea economică și socială din țară.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului atestă faptul că decizia din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată pentru cunoștință participanților la proces la 01 iulie 2019 (f.d.44, vol.II), astfel, recursul declarat la 26 iulie 2019 de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, recursul declarat la 31 iulie 2019 de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și recursul declarat la 30 august 2019 de Procuratura Generală al Republicii Moldova, se consideră a fi depuse în termenul prevăzut de lege.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

În conformitate cu art. 439 alin. (3) Cod de procedură civilă, judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

Examinând admisibilitatea recursurilor în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova, sunt inadmisibile din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Or, argumentele invocate în recurs se referă la dezacordul recurenților cu soluția pronunțată de către instanțele ierarhic inferioare și nu redă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate și urmează a fi respinse.

Aderent, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs implicând determinarea greșelilor imputate instanțelor inferioare, o minimă argumentare a criticii în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute

în art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei se precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă din recursul declarat nu rezultă încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

Distinct de cele relatate, se reiterează că conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, recursurile trebuie să fie efective, adică să dispună de puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (speța Purcell c. Irlandei, decizia cu privire la admisibilitate din 16 aprilie 1991), însă motivele recursurilor invocate în prezenta cauză sunt similare celor indicate în procesul judecării asupra cărora instanța de apel s-a pronunțat deja în modul corespunzător.

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibile recursurile declarate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova.

În conformitate cu art. art. 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Oleg Sternioală

judecătorii

Dumitru Mardari

Victor Burduh